

VENDIM
Nr.344, datë 29.4.2011

**PËR MIRATIMIN E RREGULLORES “PËR SIGURIMIN FIZIK TË MATERIALEVE
RADIOAKTIVE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË”**

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës dhe të nenit 9 të ligjit nr.8025, datë 9.11.1995 “Për mbrojtjen nga rrezatimet jonizuese”, të ndryshuar, me propozimin e Ministrit të Shëndetësisë, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e rregullores “Për sigurimin fizik të materialeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë”, sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohen Ministria e Shëndetësisë dhe Komisioni i Mbrojtjes nga Rrezatimi për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

RREGULLORE
PËR SIGURIMIN FIZIK TË MATERIALEVE RADIOAKTIVE NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË

Neni 1

Objekti

1. Kjo rregullore ka si objekt përcaktimin e masave për sigurimin fizik të materialeve radioaktive, të transportimit, si dhe kërkesat për mbajtjen në vende të sigurta të burimeve radioaktive dhe përdorimin e tyre vetëm nga persona juridikë e fizikë të licencuar për veprimtari përkatëse sipas akteve ligjore dhe nënligjore.

2. Burimet radioaktive përdoren vetëm pasi të jenë plotësuar të gjitha kërkesat e Komisionit të Mbrojtjes nga Rrezatimet (KMR) lidhur me licencimin e tyre, me qëllim parandalimin e humbjes së kontrollit ndaj tyre. Burimet radioaktive nuk mund të transferohen te persona që nuk zotërojnë licencë të vlefshme për përdorimin e këtyre burimeve të lëshuar nga KMR-ja.

Neni 2

Qëllimi

1. Sigurimi fizik i burimeve radioaktive ka si qëllim mbrojtjen e tyre ndaj vjedhjeve ose veprimtarisë së kundërligjshme, si dhe parandalimin e ekspozimit të publikut.

Neni 3

Parime të përgjithshme

1. Sigurimi fizik i burimeve radioaktive dhe kategorizimi i tyre në lidhje me këtë sigurim bëhet duke mbajtur parasysh këto parime kryesore:

a) Projektimin e pajisjes dhe të burimit në mënyrë që të minimizohet mundësia e kryerjes së veprimtarive të kundërligjshme.

b) Menaxhimin e burimeve vetëm me licencë të lëshuar nga KMR-ja dhe në përputhje me kuadrin ligjor për sigurinë dhe sigurimin fizik të tyre.

c) Marrjen e masave për parandalimin e hyrjeve të paautorizuara te burimet radioaktive.

d) Marrjen e masave për shmangien e vjedhjeve ose humbjeve të burimeve, si dhe për reagimin e menjëhershëm ndaj këtyre veprimtarive.

Neni 4

Masat për sigurimin fizik të burimeve radioaktive

1. Referuar kategorizimit të burimeve radioaktive, krijohen grupet e sigurimit fizik të burimeve radioaktive me qëllim krijimin e një sistemi të përshtatshëm të sigurimit fizik, si më poshtë:

- a) grupi i sigurimit fizik A, ku përfshihen burimet e kategorisë së parë;
- b) grupi i sigurimit fizik B, ku përfshihen burimet e kategorisë së dytë dhe të tretë;
- c) grupi i sigurimit fizik C, ku përfshihen burimet e kategorisë së katërt;
- d) grupi i sigurimit fizik D përfshihen burimet e kategorisë së pestë.

Neni 5

Burimet radioaktive të grupit A

1. Për burimet radioaktive të kategorisë së parë, që i përkasin grupit A të sigurimit fizik, duhet të sigurohet zbatimi i këtyre masave:

- a) Kontrolli fizik i përditshëm i burimeve nga ana e përdoruesit. Përdoruesi krijon inventar, i cili firmoset çdo ditë nga ana e tij për prezencën fizike të burimit.
- b) Kontrolli i burimeve me kamera televizive me qark të mbyllur. Të vëzhgohet në çdo moment nga një qendër kontrolli dhe regjistrohet duke ruajtur të dhënat të paktën dhe një muaj pas regjistrimit.
- c) Zbatimi i dy masave teknike mbrojtëse ndaj hyrjes së personave të paaautorizuar, si derë me dy çelësa ku secili çelës mbahet nga persona të ndryshëm.
- d) Hartimi i planit të posaçëm të emergjencës, i cili përmban procedurat për njoftimin e shpejtë, për masat reaguese dhe për informimin e publikut. Ky plan duhet të testohet dhe të përditësohet në mënyrë periodike.
- e) Kontrolli i veprimtarisë së personelit, informacioni që mund të përdoret për identifikimin e burimit, masa të posaçme sigurie që administrohen në mënyrë konfidenciale për datat e transportit ose zhvendosjes së burimit, si dhe planin për rritjen e sigurisë në rastin e rritjes së shkallës së kërcënimit.
- f) Ruajtja dhe siguri i objekteve/ambienteve ku mbahen lëndët radioaktive, si dhe shoqërimi i tyre gjatë transportit të kryhet nga punonjësit e shërbimit të ruajtjes dhe sigurisë fizike.
- g) Transporti i burimit, duke u bazuar në besueshmërinë e kompanisë transportuese, në realizimin e paketimeve të mbyllura dhe të vulosura, në komunikimin e vazhdueshëm të personelit transportues me organet e rendit. Në sigurimin e personelit të gatshëm të reagimit dhe në një plan emergjence që parashikon masat reaguese gjatë aksidenteve të transportit.

Neni 6

Burimet radioaktive të grupit B

1. Për burimet radioaktive të kategorisë së dytë dhe të tretë që i përkasin grupit B të sigurimit fizik duhet të sigurohet zbatimi i këtyre masave:

- a) Kontrolli fizik i përjavshëm i burimeve nga ana e përdoruesit. Përdoruesi krijon inventar, i cili firmoset çdo javë nga ana e tij për prezencën fizike të burimit.
- b) Kontrolli i vendndodhjes së burimeve me sensorë alarmi.
- c) Zbatimi i dy masave mbrojtëse, nga të cilat njëra duhet të jetë teknike.
- d) Hartimi i planit të posaçëm të emergjencës, që duhet të përmbajë procedurat për njoftimin e shpejtë, për masat reaguese dhe për informimin e publikut. Ky plan duhet të testohet dhe të përditësohet në mënyrë periodike.
- e) Kontrolli i veprimtarisë së personelit, informacione që mund të përdoren për identifikimin e burimit, masa të posaçme sigurie që administrohen në mënyrë konfidenciale si datat për transportin ose zhvendosjen e burimit, si dhe planin për rritjen e sigurisë në rastin e rritjes së shkallës së

kërcënimit.

f) Ruajtja dhe sigurimi i objekteve/ambienteve ku mbahen lëndët radioaktive, si dhe shoqërimi i tyre gjatë transportit të kryhet nga punonjësit e shërbimit të ruajtjes dhe sigurisë fizike.

g) Transporti i burimit të bëhet në përputhje me kërkesat për sigurimin e tij, sipas grupit të sigurisë dhe të ketë komunikim të vazhdueshëm me personelin transportues për të pasur mundësinë e reagimit në rast aksidenti ose kërcënimi të mundshëm gjatë transportit, të burimeve radioaktive të grupit të sigurisë A dhe B.

Neni 7

Burimet radioaktive të grupit C

1. Për burimet radioaktive të kategorisë së katërt që i përkasin grupit C të sigurimit fizik duhet të sigurohet zbatimi i këtyre masave:

a) Kontrolli fizik i burimeve, bazuar në rrezikun që ata paraqesin, dy herë në vit nga ana e përdoruesit.

b) Kontrolli i vendndodhjes së burimeve me sensor alarmi.

c) Zbatimi i një mase teknike mbrojtëse.

d) Hartimi i planit të emergjencës së përgjithshme.

e) Transporti i burimit, në përputhje me kërkesat për sigurimin e tij, në komunikimin e vazhdueshëm me personelin transportues për të pasur mundësinë e reagimit në rast incidenti ose kërcënimi të mundshëm gjatë transportit.

Neni 8

Burimet radioaktive të grupit D

Për burimet radioaktive të kategorisë së pestë, që i përkasin grupit D të sigurimit fizik, duhet të sigurohet zbatimi i kontrollit fizik të burimeve, në përputhje me planin e mbrojtjes nga rrezatimi.

Neni 9

Masat administrative dhe teknike të sigurimit fizik të burimeve

1. Masat administrative të sigurimit fizik të burimeve përfshijnë:

a) Vendosjen e detektorëve të rrezatimit, me qëllim që të zbulohen lëvizjet e paautorizuara të burimeve.

b) Kontrolle të veçanta.

c) Kamera kontrolluese të personelit dhe ambientit.

d) Të dhëna që lidhen me menaxhimin e burimeve.

e) Inventari i burimeve, rregulloret dhe udhëzues të ndryshëm në lidhje me sigurimin, bashkëpunimin dhe besueshmëri të personelit, sigurim informacioni, masa për sigurimin e kontrollit të cilësisë dhe një kulture sigurie dhe sigurimi fizik të burimeve radioaktive.

2. Masat teknike të sigurimit të burimeve radioaktive përfshijnë:

a) Vendosjen e rrethimeve.

b) Vendosjen e mureve dhe pengesave parandaluese të përshtatshme.

c) Paketimin e burimit në përputhje me rregullat e transportit.

d) Vendosjen e çelësave të përshtatshëm për dyert dhe kontejnerët mbrojtës.

Neni 10

Përgjegjësitë e komisionit të mbrojtjes nga rrezatimi

1. Trupa rregullatore ka këto përgjegjësi:

a) të ketë informacionet e nevojshme dhe të përshtatshme, që tregojnë saktë tipin e burimit radioaktiv, për transferimin e mundshëm të tij si mbetje radioaktive dhe në mbarimin e afatit të licencës. Në çdo rast trupa rregullatore duhet të ketë një sistem të posaçëm që lejon identifikimin dhe

gjurmimin e shpejtë të burimit.

b) Të sigurojë zbatimin nga përdoruesit të rregulloreve dhe të masave mbrojtëse dhe sigurimit gjatë gjithë kohës që ata janë të licencuar.

c) Të zbatojë një program inspektimi, që përfshin verifikimin prej saj të programeve të mbrojtjes nga rrezatimi dhe të menaxhimit të burimeve radioaktive sipas rregulloreve.

Neni 11

Përgjegjësitë e përdoruesve

1. Personat juridikë e fizikë të licencuar për veprimtaritë që lidhen me burimet radioaktive kanë përgjegjësi për:

a) Zbatimin e të gjitha masave administrative dhe teknike të nevojshme për përmbushjen e sigurisë dhe sigurimit fizik të burimeve të licencuara;

b) Sigurimin e menaxhimit të të gjitha burimeve radioaktive në përputhje me kërkesat e licencës;

c) Magazinimin e burimeve radioaktive që nuk janë në përdorim në përputhje me kërkesat për sigurinë dhe sigurimin fizik të grupit në të cilin ata bëjnë pjesë;

d) Dokumentimin e transferimit të burimit radioaktiv te persona të licencuar;

e) Sigurimin e mjeteve të nevojshme financiare për menaxhimin e sigurt të burimeve në institucionet përkatëse pasi burimi të ketë dalë nga përdorimi;

f) Marrjen në ngarkim të burimeve radioaktive sipas kërkesave të KMR-së;

g) Inventarizimin e të gjitha burimeve radioaktive që janë në ngarkim të tij;

h) Sigurimin e procedurave të auditimit dhe kontrollit të burimeve radioaktive si në vendet e punës ashtu dhe në ato të ruajtjes.

Neni 12

Raportimi

1. Personat fizikë dhe juridikë të licencuar duhet të raportojnë në KMR për:

a) Humbjen e burimeve radioaktive në ngarkim;

b) Përdorimin e paautorizuar të burimeve radioaktive;

c) Veprimet e mundshme keqbërëse që kërcënojnë sigurimin fizik të burimeve radioaktive;

d) Gabimet që kanë ndodhur në pajisjet që përmbajnë burime radioaktive;

e) Zbulimin e ndonjë burimi radioaktiv;

f) Njoftimin e menjëhershëm të KMR-së për çdo aksident që lidhet me humbjen ose moslokalizimin e burimeve radioaktive.

Neni 13

Burimet jetime

Komisioni i Mbrojtjes nga Rrezatimet (KMR) mbështetet nga ana e Qendrës së Fizikës Bërthamore të Zbatuar (QFBZ) për vendosjen nën kontroll të të gjitha burimeve jetime. QFBZ-ja kryen të gjitha procedurat për sigurinë dhe sigurimin e burimeve me status jetim deri në vendosjen në depon e kësaj qendre. Shpenzimet në çdo rast mbulohen nga shteti për sa kohë nuk gjendet pronari i burimit.

Neni 14

Bashkëpunimi me organet e rendit

1. Të gjitha masat e mësipërme janë në kushtet ekzistuese të shkallës së kërcënimit në vendin tonë. Me rritjen e shkallës së kërcënimit në vendin tonë, Policia e Shtetit, në bashkëpunim me institucionet e linjave përkatëse përcakton masat shtesë për përdoruesit e burimeve radioaktive si ato e shohin të nevojshme. Këto masa janë të detyrueshme për zbatim nga ana e përdoruesve.

2. Pranë KMR-së thirren dy ekspertë të sigurisë fizike, nga të cilët njëri të jetë përfaqësues i Drejtorisë së Përgjithshme të Policisë së Shtetit, të cilët bëjnë vlerësimin e sigurimit fizik mbi bazën e kësaj rregulloreje dhe kushteve minimale të kërcënimit. Përfaqësuesi i Policisë së Shtetit paraqet në KMR masat shtesë në rastin e rritjes së shkallës së kërcënimit.

Neni 15

Bashkëpunimi me doganat

Me qëllim sigurimin e kufijve për të mos lejuar hyrje-dalje dhe transitin e paautorizuar të burimeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë, doganat shqiptare të marrin të gjitha masat për vendosjen e pajisjeve për dedektimin automatik dhe manual të radiobërthamave në kufi. Nëpërmjet këtyre pajisjeve të bëhet dedektimi dhe të përcaktohen planet e reagimit nga ana e doganave. Doganat bashkëpunojnë me KMR dhe QFBZ në lidhje me këto procedura. Doganat të marrin të gjitha masat që pajisjet të jenë funksionale, të kalibruara dhe personeli të ketë njohuritë dhe trajnimin e nevojshëm për reagimin në raste të kalimeve të ligjshme e të paligjshme të burimeve radioaktive ose mallrave të kontaminuara. Doganat të bëjnë dedektimin dhe të marrin të gjithë masat për mbrojtjen e personelit, publikut dhe ambientit, duke caktuar dhe vende të posaçme për kontrollin e detajuar të ngarkesave. Në çdo rast doganat duhet të njoftojnë me shkrim Zyrën e Mbrojtjes nga Rrezatimi (ZMR) për çdo lëvizje të paautorizuar.

Neni 16

Pika e kontaktit me Agjencinë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike

KMR-ja përcaktohet si pikë kontakti me Agjencinë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike për çështjet e sigurimit të materialeve radioaktive dhe trafikun ilegal. Institucionet janë të detyruara të dërgojnë në ZMR të dhënat sipas formularit standard të përcaktuar nga KMR-ja për burimet e humbura dhe jetime që mund të gjenden.